

Područja s prirodnim ograničenjima – ANC

(Areas with Natural Constraints)

Procjena i preporuke politike

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

Područja s prirodnim ograničenjima (ANC)

- Područje s prirodnim ili drugim posebnim ograničenjima su područja koja je teže obrađivati zbog specifičnih problema izazvanih prirodnim uslovima.
- Evropska unija pomaže ovim područjima kroz program ruralnog razvoja kako ta područja ne bi bila napuštena

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

Svrha ANC plaćanja

- da se poljoprivrednicima obezbedi potpuna ili delimična kompenzacija za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom u oblastima sa prirodnim ili specifičnim ograničenjima kako bi se obezbjedilo da ovo zemljište ostane u poljoprivrednoj proizvodnji i da se spriječi napuštanje ovih područja (depopulacija).

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

EU i ANC plaćanja

- EU je posebnu pažnju posvetila područjima sa prirodnim ograničenjima i njena iskustva pokazuju da politike ANCa imaju različite rezultate u različitim državama članicama EU
- Međutim, opšti je zaključak da je ANC pristup dobar instrument za bolju raspodjelu nacionalnih poljoprivrednih fondova koji pomaže očuvanju stanovništva i poljoprivredne proizvodnje u područjima sa prirodnim ograničenjima

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

SWG i ANC

- U okviru (pred) pristupnog procesa, zemlje kandidati su suočene sa neophodnošću da svoje strategije, politike i zakonodavstvo usaglasе sa EU i da stvore potrebne uslove i kapacitete za njihovu implementaciju.
- Pošto je upravljanje prirodnim resursima prekogranično pitanje, a proces pristupanja EU predstavlja zajednički okvir za zemlje, ovo pitanje utiče, pored nacionalnog, posebno na aspekt regionalne koordinacije i saradnje.

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

SWG i ANC

- Ministarstva poljoprivrede iz regiona zapadnog Balkana, kao članovi Stalne radne grupe za regionalni ruralni razvoj u JIE (SWG), prepoznala su značaj rešavanja pitanja ANC-a i njegovog uticaja na nacionalnu i regionalnu poljoprivredu i ruralni razvoj pa su 2014. godine zatražili izradu ANC studije

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

ANC – za zemlje zapadnog balkana

- Procjena ANC-a urađena je u okviru regionalnog programa „Ruralni razvoj integrisanim upravljanjem šumama i vodnim resursima u Jugoistočnoj Evropi (LEIVV)“ koga je finsiralo Njemačko savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj, a sprovedi su ga Nemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ) i SWG (Stalna radna grupa za regionalni ruralni razvoj)

Dr Tihomir Predić

Područja sa prirodnim ograničenjima u Republici Srpskoj: Procjene i preporuke politike

ANC – za zemlje zapadnog balkana

- Cilj programa je bio da se razvije metodologija za karakterizaciju, mapiranje i razgraničenje područja sa prirodnim ograničenjima u zemljama JIE i da se daju preporuke za politiku državama JIE u skladu sa standardima EU.
- Namjera je bila da se nacionalne procjene spoje u regionalnu ANC procjenu, kao zajedničku platformu koja će biti od ključnog značaja za donošenje politika i odluka na različitim nivoima.

Dr Tihomir Predić

ANC – Zapadni Balkan

Regionalni program ANC-a:
Albanija, Bosna i Hercegovina,
Kosovo*, Makedonija, Crna
Gora i Srbija

U realizaciji programa su
učestvovali predstavnici:
ministarstava, nacionalni
i regionalni eksperti
(ukupno 20)

- Sve eksperte je koordinisao Međunarodni centar za napredne mediteranske agronomske studije (CIHEAM – Bari)

ANC – Republika Srpska

Ministartstvo poljoprivrede Republike Srpske je u regionalnu stručnu savjetodavnu radnu grupu SWG–a imenovalo tri eksperte:

- **Prof. dr Željko Vaško**, *agroekonomija, Poljoprivredni fakultet u Banjaluci*
- **Dr Tihomir Predić**, *zemljište i agrohemija , JU Poljoprivredni Institut RS, Banja Luka*
- **Mr Boris Mrković**, *GIS, Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske*

ANC – Republika Srpska

ANC – Republika Srpska

Glavni rezultati našeg rada u zajedničkoj regionalnoj stručnj savjetodavnoj radnoj grupi :

- Razvoj metodološkog pristupa i uputstva za karakterizaciju i mapiranje ANC-a
- Preporuka politike o karakterizaciji i mapiranju ANC-a u skladu sa metodologijom i standardima EU
- Dostupnosti podataka, procjena nedostataka podataka, obezbjeđivanje institucionalnog uređenja i procjena implikacija ANC-a na regionalnom i nacionalnom nivou

ANC – Republika Srpska

- Razumijevanje EU metodologije za karakterizaciju i mapiranje ANC-a
- Razumijevanje podataka koji su trenutno dostupni, njihova provjera i kontrola kvaliteta i kako se oni mogu koristiti za početak procesa razgraničenja ANC-a

ANC – Republika Srpska

Tri grupe podataka za razgoreničenje ANC:

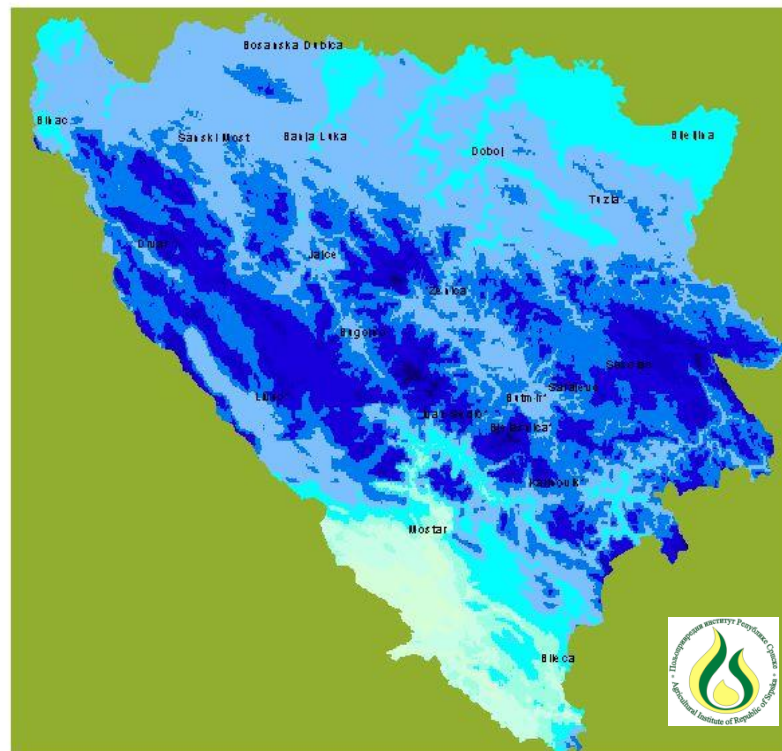
- **Klimatski podaci** – dostupni, izvor podataka Republički hidrometeorološki zavod RS
- **Podaci o zemljištu** – dostupni, izvor podataka Osnova zaštite uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta Republike Srpske
- **Podaci o terenu, reljef** – Digitalni model terena – dostupni, izvor podataka

• Klimatski podaci (1960–1990) – GIS nivoi:

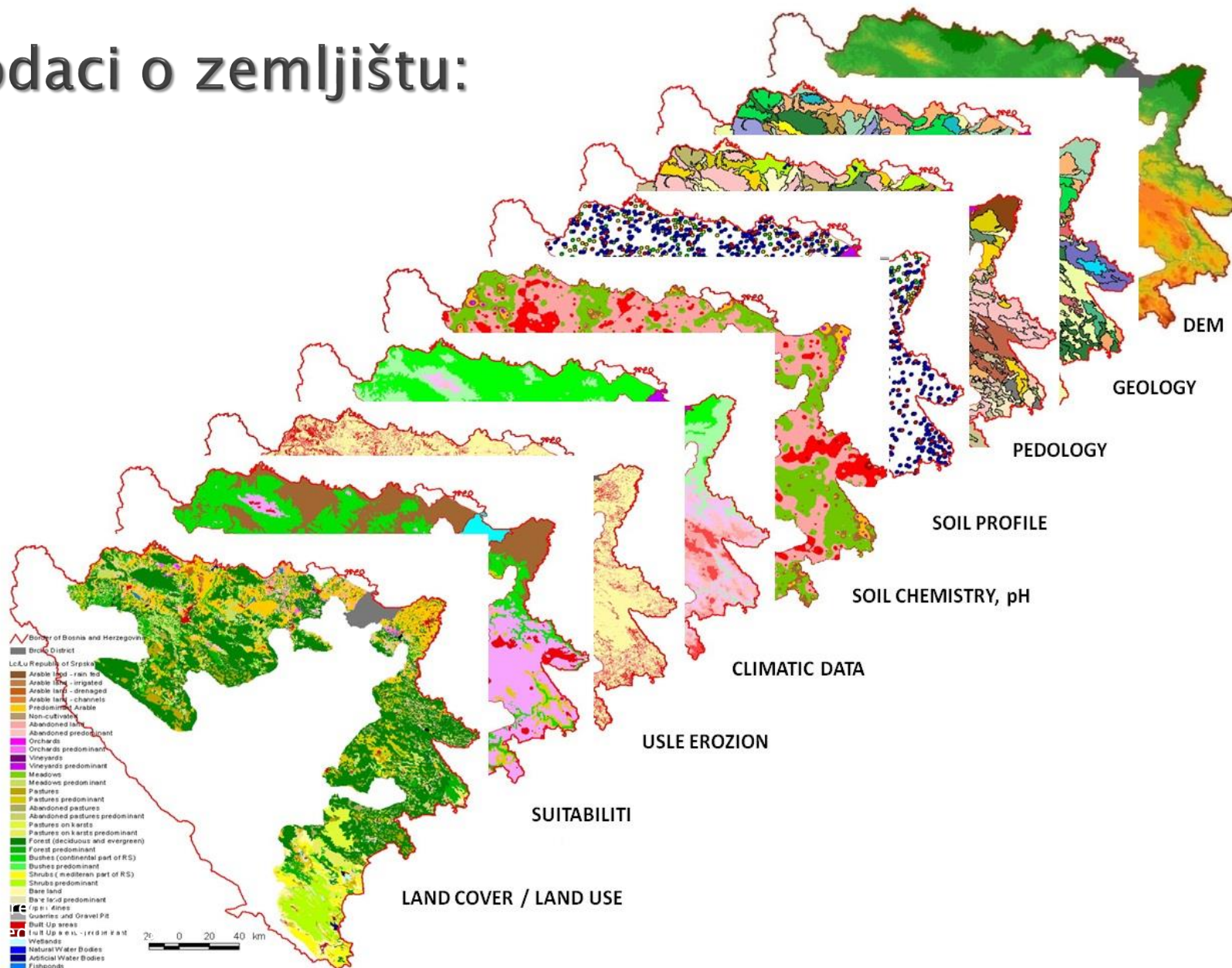
Trajanje vegetacionog perioda

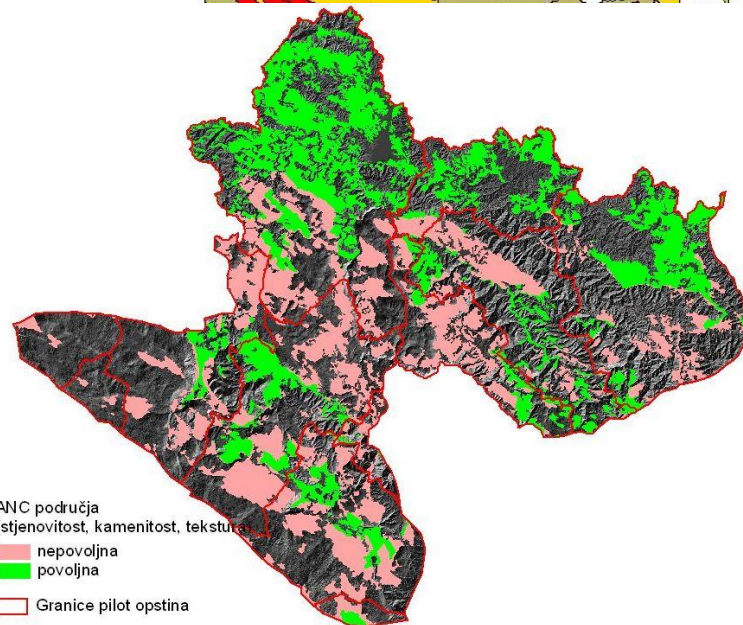
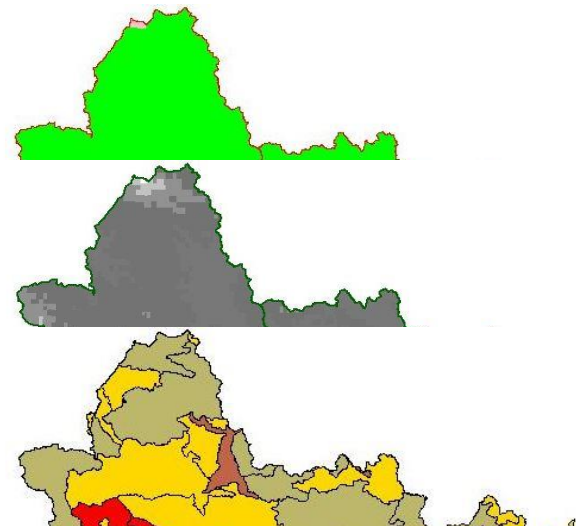
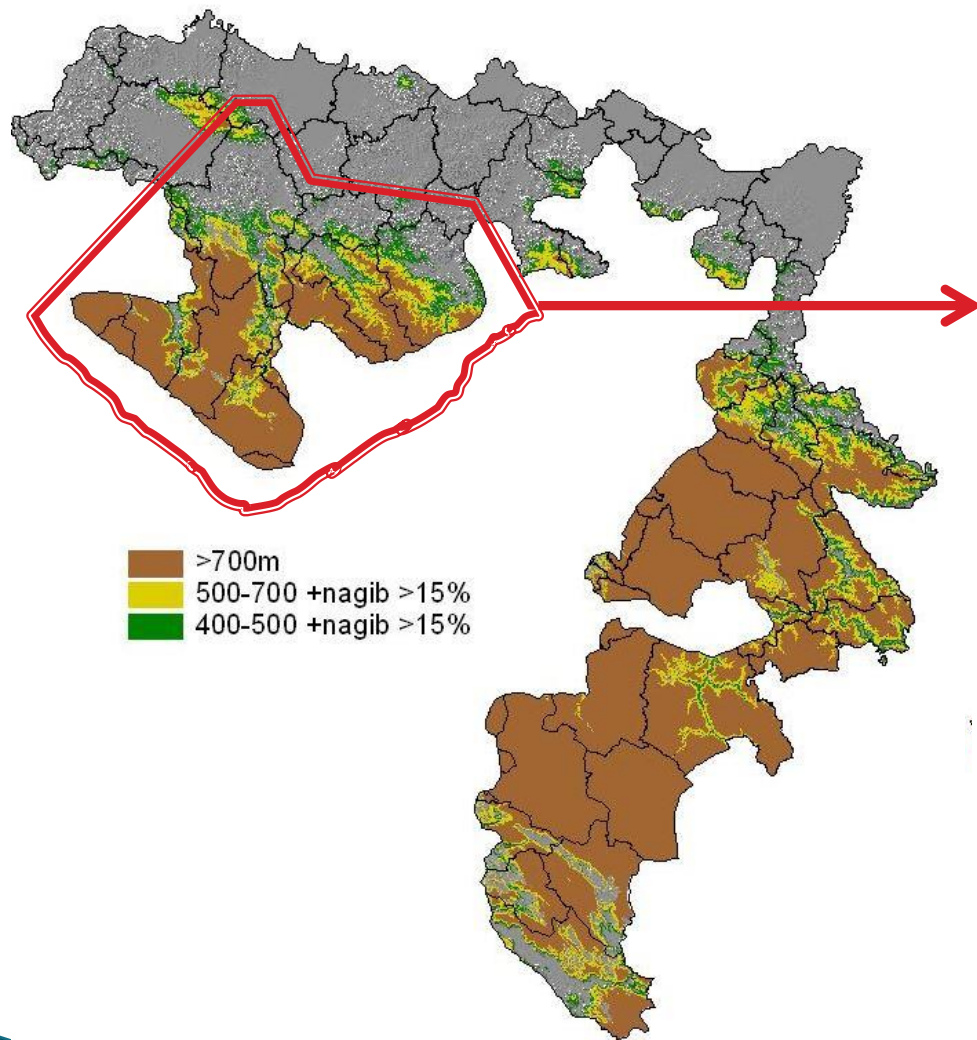
Sume temp. u vegetacionom periodu

• Podaci o zemljištu:

ANC – Pilot područje

ANC – Republika Srpska – Administrativna podjela

Untitled - ArcMap - ArcInfo

File Edit View Insert Selection Tools Window Help

ET Commands

1:1,536,565

ET Graphics

Layers

- ko_rs_sve

ArcToolbox

- 3D Analyst Tools
- Analysis Tools
- Cartography Tools
- Conversion Tools
- Data Interoperability Tools
- Data Management Tools
- Geocoding Tools
- Geostatistical Analyst Tools
- Linear Referencing Tools
- Multidimension Tools
- Network Analyst Tools
- Samples
- Server Tools
- Spatial Analyst Tools
- Spatial Statistics Tools

Dostupni podaci – izvor podataka, RUGIP

Attributes of ko_rs_sve

FID	Shape	FID_1	Sifra	Naziv KO	Duzina	Naziv KO_1	X	Y	F
30	Polygon	336	010	Babici		Babici	6419955,8345	4971652,02906	
31	Polygon	68	002	Balatin		Balatin	6605775,784	4970006,39719	
32	Polygon	116	003	Balci	34.678	Balci	6538853,644	4750766,80524	
33	Polygon	292	010	Banja Luka 1	13.783	Banja Luka 1	6435919,7065	4955509,03577	
34	Polygon	282	010	Banja Luka 2		Banja Luka 2	6433096,032	4955164,87374	
35	Polygon	230	010	Banja Luka 3	7.198	Banja Luka 3	6434302,87	4955966,05276	
36	Polygon	297	010	Banja Luka 4		Banja Luka 4	6438459,555	4957395,36386	
37	Polygon	295	010	Banja Luka 5		Banja Luka 5	6438411,222	4957758,32924	
38	Polygon	294	010	Banja Luka 6		Banja Luka 6	6438213,729	4960138,33647	
39	Polygon	299	010	Banja Luka 7		Banja Luka 7	6436132,3845	4959579,61293	
40	Polygon	298	010	Banja Luka 8		Banja Luka 8	6435159,913	4957699,1587	
41	Polygon	128	004	Banjevici	4.894	Banjevici	6594263,1735	4902248,59464	
42	Polygon	96	002	Banica	4672	Banica	6588410,9845	4942409,17795	
43	Polygon	392	012	Baraji	7.703	Baraji	6427464,9915	4968109,02913	
44	Polygon	37	001	Barani		Barani	6497014,9165	4775376,12073	
45	Polygon	180	005	Barica		Barica	6497130,815	4968825,46442	
46	Polygon	197	006	Barimo	55.679	Barimo	6600269,831	4849994,03141	
47	Polygon	326	010	Barilovci	19.538	Barilovci	6436773,3855	4970137,88289	
48	Polygon	283	010	Bastasi	21.269	Bastasi	6439648,4275	4950209,19965	
49	Polygon	89	002	Batar - Johovac		Batar - Johovac	6596931,904	4941737,58022	
50	Polygon	61	002	Batkovic		Batkovic	6595947,438	4965519,32	
51	Polygon	454	013	Begluci		Begluci	6494786,559	4964647,63965	
52	Polygon	487	014	Belici		Belici	6591757,52892	4965681,70793	

Record: 1 Show: All Selected Records (0 out of 1660 Selected) Options

Display Source Selection Catalog Favorites Index Search Results

Drawing

Copy property set of currently selected layer

6719126,873 4795455,165 Meters

start presentation - GIS - b... Microsoft PowerPoint... Untitled - ArcMap - Ar...

EN 13:36

Da bi opština bila svrstana u ANC područje potrebno je da 60% opštine bude pod jednim ili više ANC kriterijuma:

- Planinsko područje – iznad 800 m
- Nagib veći od 15%
- Velika prirodna ograničenja:
 - Trajanje vegetacionog perioda < 180 dana
 - Sume temperatura u vegetacionom periodu < 1500 C
 - Slabu ili vrlo slaba dreniranost
 - Sadržaj gline $> 30\%$
 - Dubina zemljišta < 30 cm
 - Kamenitost $> 15\%$
 - Kiselost , $pH < 5$
 - Organska materija $> 30\%$

Područja sa posebnim ograničenjima:

Područja u kojima postoji veliki rizik od prestanka poljoprivredne proizvodnje, a vrlo je važno da se ona održi:

- Očuvanja ruralnog područja
- Očuvanja turističkog potencijala tog područja
- Očuvnja biodiverziteta...

Treba izvršiti Identifikaciju društveno ekonomskih i ekoloških potreba regina i opština u Republici Srpskoj koje je potrebno definistai kao ANC

- Ova područja ne smiju biti veća od 10% Republike

Procjene i preporuke politike:

Sve zemlje regiona treba da uključe sve naučne i tehničke resurse i ljudske resurse za jačanje institucija odgovornih za upravljanje podacima

Institucionalna postavka u pogledu ANC-a usko je povezana sa opštim upravljanjem prostornim (zemljišnim) podacima koje je nedovoljno razvijeno u Republici Srpskoj, iako je zakonski definisano.

Upravljanje prostornim podacima zasnovano na GIS relevantnim i pouzdanim činjenicama, još uvek nema dovoljno razumevanja u kontekstu donošenja odluka.

Procjene i preporuke politike:

Što se tiče karakterizacije i mapiranja područja sa prirodnim ograničenjima, može se zaključiti da Republika Srpska ima razvijene institucije u administrativnom pogledu koje se bave ovim pitanjem (2016).

Procjene i preporuke politike:

Karakterizacija i mapiranje područja sa prirodnim ograničenjima prepoznata je kao potreba i prioritet u Republici Srpskoj i jedan od njenih političkih ciljeva. (Strategija razvoja poljoprivrede i sela u Republici Srpskoj 2016–2020)

Biće neophodno usvojiti politiku i određena pravila kojima će se zvanično utvrditi kriterijumi za razgraničenje područja sa prirodnim ograničenjima (po mogućnosti identični ili u velikoj meri kompatibilni sa onima koji se primenjuju u EU) (2016).

Usljediće rad na prikupljanju i obradi podataka i mapiranju ANC–a u cilju uvođenja diferenciranih plaćanja i drugih mjera specifične podrške ovim oblastima (2016).

Procjene i preporuke politike:

- Zakoni i pravilnici koji definišu uspostavljanje baze podataka o poljoprivredi, šumama i vodama su usvojeni i u nadležnosti su Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, ali sistem još uvek nije uspostavljen i funkcionalan (2016).
- WEB GIS protokoli za razmenu podataka, zasnovani na zvaničnim rooleboks–ovima (modeli podataka itd.) mogu se definisati kao „lajt motiv“ (2016).

Procjene i preporuke politike:

Areas with Natural Constraints in South-East Europe: Assessment and Policy Recommendations

ANC u Republici Srpskoj u 2023. godini

Sustainable economic development and
environmental protection of Areas with
Natural Constraints in Bosnia and Herzegovina

“Održivi ekonomski razvoj i zaštita životne sredine područja sa prirodnim
ograničenjima u Bosni i Hercegovini“ (ANC – BiH) 2021 – 2024

Područja s prirodnim ograničenjima – ANC *(Areas with Natural Constraints)*

Procjena i preporuke politike

Dr Tihomir Predić